

Illunik nioqquteqartarnerup naleqqussarnissaa pillugu inatsisiliornermut atatillugu illunik tunisinermi illup pitsaassusaata nalunaarusiuunneqartalernissaanut atatillugu pitsaaqutit akorngutillu misissorneqartarnissaasa inatsisitigut atuuttussanngortinneqarnissaat kiisalu illut nukissiuutitigut nalunaaqutsertarlernissaasa inatsisitigut piunnaasaqatigineqartalernissaa pillugu Naalakkarsuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Misissuinermit atatillugu aamma sillimmasiisarfiit piginnittut nikinnerannut atatillugu sillimmasiisalernissamut peqataatinneqartarnissaminnik piunnaasaqaataat naliliiffigineqartussaavoq.

(Inatsisartunut ilaasortaq Justus Hansen, Demokraatit)

pillugu

Sanaartornermut Avatangiisinullu ataatsimiititaliap

ISUMALIUTISSIISUTAA.

Siunnersuutip aappassaaneerpeqarnerani saqqummiunneqartoq.

Ataatsimiititaliap suliarinninnerani ilaasortat uku peqataapput:

Inatsisartutmedlem Naaja Nathanielsen, Inuit Ataqatigiit, Siulittaasoq

Inatsisartutmedlem Justus Hansen, Demokraterne, Siulittaasup tullia

Inatsisartutmedlem Storm Ludvigsen, Inuit Ataqatigiit

Inatsisartutmedlem Knud Fleischer, Kattusseqatigiit Partiat

Inatsisartutmedlem Malik Berthelsen, Siumut

Inatsisartutmedlem Anders Olsen, Siumut

Inatsisartutmedlem Kim Kielsen, Siumut

Ulloq 3. maj 2012 UPA 2012-mi siullermeerpeqarnerata kingorna Ataatsimiititaliap siunnersuut misissorpaa, matumuunakkullu Inatsisartunut naliligassanngorlugu aalajangiinissaannut tunngavissatut isumaliutersuutini saqqummiullugu.

Siunnersuutip imaa aamma siunertaa

Siunnersuuteqartup siunnersuummigut kissaatigaa, pigisanik aalaakkaasunik nioqquteqartarnermi pitsaassutsimik nalunaarusiortalernissap inatsisitigut piunnaasaqaatit atuutilersinneqarnerisigut aamma nukissiuutitigut nalunaaqutsersuisarneq pillugu inatsisitigut piunnaasaqaatit atuutilersinneqarnerisigut iluaqutaasut aamma ajoqutaasut pillugit Naalakkarsuisut misissuuneqquneqassasut. Misissuinermit atatillugu aamma sillimmasiisarfiit piginnittut

nikinnerannut atatillugu sillimmasiisalernissamik aaqqissuussinermut peqataarusunnersut aamma peqataaratarsinnaaneranni piumasaqaataasussat qulaajarneqassapput.

Siunnersuutip Inatsisartuni siullermeerneqarnera

Inatsisartuni suliarineqarnerani ataatsimut isigalugu siunnersuut siamasissumik tapersorsorneqarpoq, maleruagassanullu atuuttunut sanilliullugu pigisanik aalaakkaasunik nioqquteqarnermi pisisut pitsaanerusement inatsisitigut atugaqarnissaannut maleruagassiortoqarsinnaanersoq misissorneqassasoq partiit ajunngitsutut isigaat. Siunnersuut Ataatsimiititaliamut innersuunneqassasoq siamasissumik isumaqatigineqarpoq, ilaatigut aaqqissuussinermi pisisumut aamma/imaluunniit tunisisumut nammineq piumassutsimik tunngaveqarluni maleruagassat inaarsarneqassanersut pillugit Ataatsimiititaliap isummersornissaa siunertaralugu.

Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliaqarnera

Apeqqutit

Siunnersuutip suliarineqarnerani atugassatut Ineqarnermut, Attaveqarnermut Angallannernullu Naalakkersuisoq Ataatsimiititaliap arlalinnik apeqquteqarfigisimavaa. Apeqqutit akissutillu isumaliutissiisummut uunga **ilannugussaq 1**-itut tapilunneqarput. Ataatsimiititaliap apeqqutai akissutillu siunnersuummut nassuiaatinik paasinarsaatinillu imaqarput.

Pigisanik aalaakkaasunik il.il. pisinermi atuisunik illersuinissaq pillugu inatsit

Pigisanik aalaakkaasunik nioqquteqarnermi amigaatit pillugit suliat amerliartornerat pissutigalugu Pigisanik aalaakkaasunik il.il. pisinermi atuisunik illersuinissaq pillugu inatsit Folketingip 1995-imi akueraa.

Danskit maleruagassai malillugit isumaqatigiissuteqarneq sioqqullugu pitsaassuseq pillugu nalunaarusiamik tunisisumit kiisalu piginnittut nikinnerannut sillimmasiinerme neqeroorummik pisisoq tigusaqarsimappat aamma sillimmasiissutip affaanik tunisisup akiliinissaanik neqerooruteqarsimanermi, tunisisoq ukiuni 20-ni taarsissuteqarnissamut akisussaatinneqassanngilaq.

Taamaalilluni pitsaassuseq pillugu nalunaarusiortoqassanersoq tunisisup nammineq kissaatiginerini aalajangigassaraa. Tunisisup piumasaqaatit siuliani taaneqartut naammassippagit, pisisorlu piginnittut nikinnerannut sillimmasiineq piumanngippagu, taamaakkaluartoq tunisisoq ukiuni 20-ni taarsissuteqarnissamut akisussaaffeqartitaassanngilaq.

Pissutsit misissuinerme qulaajagassat

Pitsaassutsimik nalunaarusiat aamma piginnittut nikinneranni sillimmasiineq Kalaallit Nunaanni atuutinngilaq. Taamaalilluni Ataatsimiititaliaq isumaqarpoq, danskit maleruagassaat Kalaallit Nunaanni atuutilersinnaanersut misissuinermi qulaajarneqarnissaa pingaaruteqartorujussuusoq. Taamaalilluni danskit maleruagassaasa Kalaallit Nunaanni kunngip peqqussutaatigut atortussanngortinneqassanersut, imaluunniit pissutsit Kalaallit Nunaata nammineq inatsiseqarnerminut ilanngutissanerai misissuinermi isummerfigineqassasoq Ataatsimiititaliaq isumaqarpoq.

Pitsaassuseq pillugu nalunaarusiortarnissamik aamma nukissiuutitigut nalunaaqutsersuisarnissamik inatsisitigut piunasaqaatini suut iluaqutaanersut aamma ajoqutaanersut pillugit Ataatsimiititaliaq annertunerusumik nalilersuerusunngilaq, tamatumami qulaajarnissaa siunnersuummi siunertaarpiarmat. Taamaattorli immikkoortuni tulluuttuni ajornartorsiutit pissutsillu arlallit Naalakkersuisut misissuinerminni minnerpaamik ilannguttariaqagaattut Ataatsimiititaliap isumaqarfigisai Ataatsimiititaliap annertunerusumik samminiarpai.

Pigisanik aalaakkaasunik qanoq annertutigisumik niueruteqartoqartarnersoq, kiisalu pineqartut pillugit inatsisiliornerup atuutilernerani taamatut niueruteqartarnermut aqutsinikkut aningaasaqarnikkullu pisariaqartut niueruteqarnerup annertussusaanut naleqqersuunneqarsinnaanersut misissuinermi soorunami aallaqqaammut qulaajagassaapput.

Tamatuma kingorna pigisanut aalaakkaasunut atatillugu pitsaassuseq pillugu nalunaarusiorneq pillugu inatsisiliornermik kiisalu nukissiuutitigut nalunaaqutsuisarnermik inatsisitigut pisussaaffeqarmik piareersaanermi aqqissuussinerit assigiinngitsut suut pisariaqassanersut misissuinermi qulaajarneqassapput. Pigisanik aalaakkaasunik niuernermit atatillugu tuniniaasoq pitsaassuseq pillugu nalunaarusiamik inaarsaassanersoq aamma nukissiuutitigut nalunaaqutsersuineq isumagissaneraa, imaluunniit aqqissuussinerup nammineq piunassutsimik periarfissaalernerani iluaqutissartaqarnersoq inatsisitigut piunasaqaataassanersoq tassani immikkut eqqarsaatigineqarpoq.

Tamatumunnga atatillugu sumiiffinni assigiinngitsuni niueruteqarnermi pitsaassutsimik nalunaarusiorneq pigisap nalinganut naleqqutinngitsumik pisariaqanngitsumillu akissaajaatinik amerlanerusunik kinguneqartitsisussanik illunik isasooriaannarnik peqarnersoq nalilersortariaqassaaq. Inatsisartuni suliap ingerlanneqarnerani siunnersuuteqartup taavaa, annikinnerpaaffissatut naliusumik killiliinissamut maleruagassiornissaaq eqqarsaataasinnaasoq, taamaalilluni pigisat aalajangersimasumik akiusoq ataallugu nalilerneqarlutik niuerutigineqartut, pigisanik aalaakkaasunik niuernermi pitsaassuseq pillugu nalunaarusiornissamik piunasaqaammut ilaatinneqassanatik. Ataatsimiititaliaq isumaqarpoq taamatut periarfissami iluaqutit aamma ajoqutit misissuinermi aamma ilaatinneqassasut.

Ataatsimiititaliap suliarinninnerminut atatillugu pitsaassuseq pillugu nalunaarusiap inaarsarneqartarneranut inatsisitigut piumasaqaasiortoqartalissappat aamma nukissiuutitigut nalunaaqutsiisalnissaq pillugu inatsisitigut piumasaqaasiortoqartalissappat immikkullu pisisup pitsaassuseq pillugu nalunaarusiortoqarnissaa piumanngippagu imaluunniit piginnittut nikinnerannut sillimmasiinissaq kissaatiginngippagu pisisumut inatsisitigut atugassarititat maannamut inatsisitigut maleruagassani atugassarititanut saniulliullugu ajornerulissanersoq ilaatigut Naalakkersuisunut Ataatsimiititaliamit nassuiaqquneqarpoq. Naalakkersuisut akissutaat Ataatsimiititaliap ataatsimut isigalugu tusaatissatut tiguaa.

Inatsisiliornerit pineqartut suliarileratarsinnaaneranni pisisumut tunisisumullu inatsisitigut atugassarititaasut oqaatigissallugit piaarpallaartoq Naalakkersuisut oqariartuutigigaat immikkut Ataatsimiititaliap maluginiarsimavaa, misissuinerummi tamannarpiaq ersersittussaammagu. Inatsisiliornerit pineqartut suliarileratarsinnaaneranni pisisumut tunisisumullu inatsisitigut atugassarititaasut Naalakkersuisut aamma misissorniarmassuk Ataatsimiititaliap nuannaarutigigamiuk tamatumani oqaatigineqassaaq.

Kiisalu Kalaallit Nunaanni piginnittut nikinnerannut sillimmasiineramik aqqissuussinerup aamma nukissiuutitigut nalunaaqutsersuinerup piumasarineqarnerata atuutilerneranni unammilligassaasinnaasut pillugit Naalakkersuisut oqaaseqaataat Ataatsimiititaliap maluginiarpai. Unammilligassat tamakku pillugit inerniliinerit Ataatsimiititaliap qilanaaralugit isiginiassavai.

Tamatumunnga atatillugu Ataatsimiititaliap naatsorsuutigaa, piginnittut nikinnerannut sillimmasiineq pillugu aqqissuussisoqanngippat, pitsaassuseq pillugu nalunaarusiat inatsisitigut piumasaqaasiaralugit aqqissuussinermi suut iluaqutaasinnaanersut aamma ajoqutaasinnaanersut misissuinermi aamma isummersorfigineqassasoq.

Pitsaassuseq pillugu nalunaarusiap imai

Pitsaassuseq pillugu nalunaarusiap imaqarisassaanut sunik piumasaqaateqartoqassanersoq soorunami Naalakkersuisut misissuineranni isummerfigineqassaaq.

Danmarkimi pitsaassuseq pillugu nalunaarusiat suliarineqarneranni illup silataani iluanilu atortut sanaartormik paasisimannittup misissortarpai, tamatumani illup pineqartup illunik pisoqaqataannik sanilliussilluni illup pitsaassusia nalilertarlugu. Tamatuma saniatigut 1. maj 2012-minngaanniit nalunaarusiaq makkuninnga imaqassaaq:

- Illup qaavata qanoq sivisutigisumik suli atasinnaanera. Illup qaavata ilaata sivikinnerpaamik suli atasinnaasup qanoq sivisutigisumik atasinnaanera sanaartukkanik paasisimannittup

nalunaarutigissavaa. Illup qaavata ilaata taassuma qanoq sivistutisumik atasinnaanera ukiut tallimakkaarlugit nalunaarutigineqartassaaq.

- Illup suussusianik allaaserisaq. Illut sananeqarnermikkut assigiinngisitaartumik ilusilikkat 20-it 25-illu akornanniittut tunngavigalugit, taakku akornanni illu aalajangersimasoq sorleq pineqarnersoq, kiisalu taassuminnga illumik pisisup suna immikkut maluginiassaneraa sanaartukkanik paasisimannittup nalunaarutigissavaa.

- Atortuutit innaallagiatortut pillugit nalunaarusiaq – taanna atortuutunik innaallagiatortunik ikkussuisartup akuerineqarsimasup suliarissavaa, illumili atortuutit innaallagiatortut taamungaannaq toqqarneqartut aallaavigalugit atortuutini innaallagiatortuni taakkunani kukkunertaqarnersoq imaluunniit amigaateqartoqarnersoq paasissutissiisaaq.

2014-ip missaaninngaanniit pitsaassuseq pillugu nalunaarusiami aamma pigisami aalaakkaasumi “isugutak pillugu pissutsit” pillugit paasissutissat ilanngunneqartalissapput.

Taamaattumik aamma siunnersuummut uunga atatillugu pitsaassuseq pillugu nalunaarusiami imarisassanut piunasaqaatit suut ilaatinneqassanersut aamma Danmarkimisuulli piunasaqaatinik immikkut ittunik sukannertigisunillu atuutsitsisoqassanersoq misissuinermi aamma isummersortoqassaaq. Tamatumunnga Ataatsimiititaliap oqaatigissavaa, Kalaallit Nunaanni oquk pillugu ajornartorsiutit annertuut isiginiarlugit inigisami isugutaap annertussusaa pitsaassuseq pillugu nalunaarusiami immikkut isummerfigineqassasoq, siunnersuuteqartummi aalajangiiffigisassatut siunnersuummini ilaatigut tamanna taammagu. Taamaattumik pitsaassuseq pillugu nalunaarusiami taamatut piunasaqaatip Kalaallit Nunaanni atuuttariaqarnera aamma misissuinermi ersersinneqartariaqarpoq.

Pitsaassuseq pillugu nalunaarusiamut atatillugu Ataatsimiititaliap aamma oqaatigissavaa, pitsaassuseq pillugu nalunaarusiaqarnikkut pigisamik aalaakkaasumik pisisumit pitsaanerumik naliliinissaq soorunami periarfissaqalissamat, taamaattumilli pitsaassuseq pillugu nalunaarusiami allaaserineqarsimangitsunik pigisaq aalaakkaasoq kukkunertaqannginnersoq aamma amigaateqannginnersoq qulakkeerneqarsinnaanngilaq. Aamma sanaartukkanik paasisimannittup suut misissorsinnaanera killeqartussaavoq, assersuutigalugu sanaartukkanik paasisimannittoq pitsaassuseq pillugu nalunaarusiornermut atatillugu pigisamik aalaakkaasumik isaterisinnaanngilaq.

Sanaartukkanik paasisimannittut

Ataatsimiititaliap isumaqarpoq, misissuinermi Naalakkersuisut isummerfigisariaqagaat alla tassaasoq, sanaartukkanik paasisimannittunut pitsaassuseq pillugu nalunaarusiortussanut suut piunasaqaatigineqassanersut. Ilinniarsimassutsikkut suut piunasaqaatigineqassanersut, aamma Danmarkimisuulli sanaartukkanik ilisimannittussanngortitsinermik aqqissuussinermik

assingusumik aallartitsisoqassanersoq qulaajarneqassaaq. Tamatumunnga atatillugu oqaatigineqassaaq, pitsaassuseq pillugu nalunaarusiaq kukkunertaqassappat amigaateqassappallu sanaartormik paasisimannittoq akisussaasuussammat, taamaalillunilu sanaartukkanik ilisimannittoq akisussaannermut sillimmasertariaqassaaq. Sanaartormi paasisimasallip akisussaannermut immikkut sillimmasiiniarnerat sillimmasiisarfinnit akuerineqassappat, sillimmasiisarfiit sanaartormik paasisimannittumut arlaqartutigut piunasaqaateqartarniarnerat ilimagisariaqarpoq.

Pigisanik aalaakkaasunik niueruteqarnermi pitsaassuseq pillugu nalunaarusiortarneq inatsisitigut piunasaqaatigineqartallissappat, sanaartormik paasisimannittup tuniniaasumut attuumassuteqannginnissaa Ataatsimiititaliap aaqqissuussinermut pingaaruteqartut isigaa. Tamatumunngali atatillugu eqqumaffigisariaqarpoq, illoqarfiit tamarmik sanaartormik paasisimannittumik immikkut peqarsinnaanngimmata, taamaattumillu sanaartormik paasisimannittoq illoqarfimmiit allamit tikisinneqartariaqassappat, angalanermut najugaqarnermullu akissaajaatit pitsaassuseq pillugu nalunaarusiap akianut ilanngunneqartassasoq naatsorsuutigisariaqarpoq. Taamaattumik sanaartormik paasisimannittoq qanoq pisariaqartinneqartigissanersoq, pissusiviusullu tunngavigalugit pisariaqartinera periarfissaanersoq misissuineri ersersinneqartariaqarportaaq. Misissuinermittaaq paasisariaqarpoq, pitsaassuseq pillugu nalunaarusiornermi aningaasartuutit tunisineri akiusumut naammaginarumik naleqquttuunersut naatsorsuutigineqarsinnaanersoq.

Pigisanik aalaakkaasunik niuernerme maleruagassiorneq ukiuni kingullerni tallimani arlaleriarluni Inatsisartuni oqallisaasarsimavoq. 2007-imi Inatsisartut UPA 2007/126 sammivaat – “Illunik ilaqtariinnut ataatsinut inissianik, ilaqtariinnut marlunnut inissianik kiisalu inissianik uiguleriaanik ammoortunik akunnequtsersukkanik niuernerme illut qanoq issusiinik nalunaarusianik pissarsisoqarsinaasarnissaanut Naalakkersuisut maleruagassioqqullugit peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.” Siunnersuut itigartinneqarpoq, kisiannili taamanikkut Naalakkersuisut aappassaaneerinermit akissuteqaatiminni ima taasaqarput: ”Pigisanilli aalaakkaasunik niueruteqarneq pillugu inatsisiliortoqarsinnaanera siunnerfigalugu siunnersuummi siunertaasut isumaliutersuutitut ingerlateqqinneqartussanut Naalakkersuisuniit ilaatikkusunneqarput.”

2010-mi Inatsisartut UPA 2010/35 akueraat: ”Illuutinik niuernerme immikkut erseqqissunik maleruagassiisuusumik inatsimmik Naalakkersuisut suliaqaqqullugit Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.”

Siullermeerneqarnerani Naalakkersuisut akissumminni taavaat, inatsisiliorneq siusinnerpaamik 2011-mi saqqummiunneqarsinnaasoq. Siunnersuuteqartup aalajangigassatut siunnersuutini ima tunngavilersorpaa: ”Taamaattumik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuummi matumani kissaatigivara, Naalakkersuisut pisussaaffilerneqassasut illunut inuit najugassaannut tunngatillugu

niuernermut immikkut iluarsiiisutaasussamik piaarnerpaamik Kalaallit Nunaannut atuuttumik inatsisiliortoqassasoq paasiuminartunillu malittarisassiortoqassasoq.”

Siunnersuuteqartumit saqqummiunneqartut innersuussutigalugit Ataatsimiititaliaq isumaqarpoq, siunnersuummut atatillugu UPA 2010/35 naapertorlugu pigisanik aalaakkaasunik niueruteqarnermi maleruagassanik suliaqarnermi inerniliunneqarallartut Naalakkersuisut misissuinerannut ilaatittariaqarnerat naleqqulluinnartuusoq.

Ataatsimiititaliap Naalakkersuisunut apeqqummini aamma suliap killiffianik paasitinneqarnissaq, kiisalu taamatut suliaqarneq pillugu Inatsisartuni ataatsimiititaliat qanoq annertutigisumik ilisimatinneqarsimanersut pillugu nassuiaateqarnissaq qinnutiginikuu. Naalakkersuisunit akissut tunuliaqutaralugu UPA 2010/35 naapertorlugu pigisanik aalaakkaasunik maleruagassiornermik suliaqarnerup kinguaattoorsimanera Ataatsimiititaliap paasivaa. Suliami taamatut kinguaattoortoqarsimanera, kiisalu suliap kinguaattoornera pillugu Ataatsimiititaliap ilisimatinneqarsimannginnini ajuusaarutigilluinnarpaa.

Suliaq maanna annertunerusumik kinguaattorfianani ingerlanneqassasoq Ataatsimiititaliap paasivaa. Suliami killiffik pillugu ataavartumik ilisimatinneqartarnissaq Ataatsimiititaliap kissaatigaa.

Siunnersuummut uunga atatillugu misissuinerup inernilerneqarnissaa neriutigigamiuk, suliallu ingerlanera pillugu ataavartumik ilisimatinneqarnissani kissaatigigamiuk Ataatsimiititaliap oqaatigissavaa. Aammattaaq Ataatsimiititaliap kaammattuutigissavaa, pitsaassuseq pillugu nalunaarusiortarnermik aamma/imaluunniit nukissiuutitigut nalunaaqutsersuisarnermik inatsisiliornissaq Naalakkersuisunit naleqquttuussasoq isumaqarfigineqarpat, tamannalu Naalakkersuisut misissuinerisa takutippassuk, taava tamanna pillugu siunnersuummik tigussaasumik Naalakkersuisut Inatsisartunut saqqummiusseqquneqarput.

Siunnersuutip aningaasatigut aqutsinikkullu kingunissai

Pisortanut aningaasatigut aamma aqutsinikkut nukinnik siunnersuutip atuiffiunissaa Ataatsimiititaliap nalilerpaa, taakkulu sulianik allanik annikillileeratarnikkut nammineq atugassaneersunit tiguneqarsinnaassasut. Aamma pitsaassuseq pillugu nalunaarusiat inatsisitigut pisussaaffittut piumasaqaatigineqartalissappata aqutsinikkut aningaasatigullu kingunerisassat siunnersuuteqartup taasai Ataatsimiititaliap paasivai. Inatsisissatut siunnersuutip tigussaasumik suut imarissanerai Ataatsimiititaliap annertunerusumik oqaaseqarfigerusunngilaa, tamanna misissuinermi aamma ilanngunneqassasoq Ataatsimiititaliap naatsorsuutigigamiuk.

Ataatsimiititaliap inassutai

Ataatsimiititaliap **isumaqatigiittup** aalajangiiffigisassatut siunnersuut akuerisassanngorlugu inassutigaa.

Taamatut oqaaseqarluni isumaliutissiisummilu allassimasutut paasinnilluni Ataatsimiititaliap siunnersuut aappassaaniigassanngortippaa.

Naaja Nathanielsen,
Siulittaasoq

Kim Kielsen

Justus Hansen

Malik Berthelsen

Storm Ludvigsen

Anders Olsen

Knud Fleischer